

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Program za razdoblje do 2030. – Predanost Europske unije ostvarenju ciljeva održivog razvoja na svjetskoj razini”

(samoinicijativno mišljenje)

(2017/C 034/09)

Izvjestitelj: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Odluka Plenarne skupštine	21.1.2016.
Pravni temelj:	pravilo 29. stavak 2. Poslovnika (samoinicijativno mišljenje)
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za vanjske odnose
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	29.9.2016.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	20.10.2016.
Plenarno zasjedanje br.:	520
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	141/1/1

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja Program za razdoblje do 2030. jer uključuje ambiciozne ciljeve i zadatke za promjenu svijeta te označava povijesni pomak u načinu rješavanja gospodarskih, socijalnih i okolišnih razlika diljem svijeta. Budući da Europska unija (EU) ima važnu međunarodnu ulogu u pogledu diplomacije, promicanja ljudskih prava, trgovine, razvoja i humanitarne pomoći, kao i u radu s multilateralnim organizacijama te bilateralno s trećim zemljama, može imati velik utjecaj na postupak ostvarivanja ciljeva održivog razvoja na svjetskoj razini. Međutim, dobrovoljnim izvješćivanjem može se narušiti usklađena, učinkovita i mjerljiva provedba Programa za razdoblje do 2030. EGSO poziva EU da provedbi Programa za razdoblje do 2030. pristupi kao obvezi i prilici za oblikovanje budućih politika i programa EU-a. EGSO jednako tako ističe da EU treba prigrliti Program za razdoblje do 2030. jer on nudi i pruža novu perspektivu usmjerenu na budućnost na temelju koje EU može postati unija održivog razvoja, te u skladu s time građanima EU-a i ostatku svijeta predstavlja novu viziju za uključivi ljudski razvoj.

1.2. Program za razdoblje do 2030. u potpunosti odražava europske vrijednosti napretka za sve, ljudskih prava, socijalne pravde, demokratskog upravljanja i socijalnog tržišnog gospodarstva te zaštite okoliša. Stoga se od EU-a očekuje da u provedbi Programa za razdoblje do 2030. ima vodeću ulogu te da doprinese postizanju ciljeva održivog razvoja na svjetskoj razini. EU će time biti priznat kao vodeći sudionik u promicanju okolišno, socijalno i gospodarski odgovornog i održivog razvoja, kao i poštovanja ljudskih prava, jednakosti spolova, nediskriminacije i potpore ugroženim skupinama. Iskorjenjivanje siromaštva trebalo bi biti glavni prioritet u politikama i programima EU-a. Nadalje, načela klimatske pravde i „pravednog prijelaza” trebala bi biti potpuno i učinkovito uvedena i integrirana u sveobuhvatnu strategiju EU-a za provedbu Programa za razdoblje do 2030.

1.3. EGSO ističe da će EU moći ispuniti svoje obveze u pogledu održivog razvoja na svjetskoj razini te u znatnoj mjeri i učinkovito promicati provedbu Programa za razdoblje do 2030. jedino ako učini potrebne promjene kako bi na uravnotežen i uključiv način svoje politike i programe prilagodio trima stupovima ciljeva održivog razvoja. EU i države članice imaju moralnu i političku odgovornost prema građanima EU-a i ostatku svijeta da na politički dosljedan i usklađen način pristupe provedbi Programa za razdoblje do 2030. Institucije EU-a i države članice hitno se moraju dogovoriti o daljnjim koracima na najvišoj političkoj razini međuinstitucionalnim sporazumom između Komisije, Vijeća i Parlamenta kako bi se uspostavio snažan temelj za daljnje političko djelovanje⁽¹⁾. Taj sporazum o provedbi ciljeva održivog razvoja treba biti temelj sveobuhvatne strategije za uvođenje Programa za razdoblje do 2030. kako bi Europska unija postala unija održivog razvoja.

1.4. Kao i u ranijem mišljenju⁽²⁾, EGSO poziva na uspostavu Foruma europskog civilnog društva za održivi razvoj kako bi se promicala i nadzirala provedba Programa za razdoblje do 2030. radi osiguravanja dosljednosti unutarnjih i vanjskih politika i programa EU-a. U tom Forumu svi dionici, uključujući i Vijeće, Komisiju, Parlament i civilno društvo, trebaju u potpunosti sudjelovati kao ključni akteri kako bi europskim građanima rad Foruma postao transparentniji, a njegova odgovornost jasnija. EGSO je spreman pružiti potporu tom postupku.

1.5. Sam EU trebao bi na sjednici Političkog foruma UN-a na visokoj razini proaktivno predstaviti dobrovoljnu periodičnu reviziju o svojim unutarnjim i vanjskim politikama i programima, počevši od 2017. godine. EU će biti prva regionalna organizacija koja je to učinila. Osim toga, EU bi trebao pripremiti godišnja tematska izvješća u skladu s godišnjim tematskim revizijama Političkog foruma UN-a na visokoj razini. U taj postupak izvješćivanja trebalo bi u potpunosti uključiti civilno društvo putem Europskog foruma o održivom razvoju. EGSO je spreman pružiti potporu tom postupku⁽³⁾.

1.6. Obveza je EU-a da u potpunosti poštuje međunarodne i europske ugovore i sporazume kojima se štite okoliš, ljudska prava i gospodarska, socijalna i kulturna prava. Stoga se međunarodnim i europskim zakonodavstvom treba poduprijeti pristup EU-a provedbi, nadzoru i reviziji Programa za razdoblje do 2030. Dobrovoljni karakter Programa za razdoblje do 2030. ne bi smio umanjiti obvezu da se u sveobuhvatnu strategiju EU-a za provedbu ciljeva održivog razvoja u potpunosti i učinkovito uvede i integrira obveza poštovanja međunarodnog i europskog prava. Međunarodne obveze EU-a trebale bi biti primjenjive na sve politike i programe EU-a.

1.7. Europska komisija treba razmotriti na koji način instrumenti vanjskog djelovanja doprinose Programu za razdoblje do 2030. Prvi je korak aktivnost pregleda vanjskih politika, što nije dovoljno te se isto treba dopuniti detaljnom i sveobuhvatnom analizom razlika i procenom kako bi se odredile stvarne razlike koje postoje između postojećih vanjskih politika i programa i onih budućih koji bi trebali u potpunosti, na uravnotežen i pravedan način, uvesti i integrirati gospodarske, socijalne i okolišne stupove Programa za razdoblje do 2030. Stoga EGSO poziva Komisiju da poduzme posebne mjere kako bi se to uključilo u predstojeću komunikaciju o provedbi ciljeva održivog razvoja.

1.8. Europska komisija trebala bi potpuno integrirati i uvesti Program za razdoblje do 2030. u vanjsko djelovanje Europske unije. EU je jedan od glavnih subjekata u svijetu koji svojim vanjskim djelovanjem i instrumentima ostvaruje interakciju s drugim dionicima (javnost, međuvladini dionici, privatni sektor, nevladini dionici). Stoga bi Europska komisija trebala u potpunosti iskoristiti ključna područja, kao što su trgovina i politika razvoja, politika susjedstva, politika u području zaštite okoliša i djelovanja protiv klimatskih promjena, vanjska i sigurnosna politika, socijalno i solidarno gospodarstvo, promicanje ljudskih prava, humanitarna pomoć, smanjenje rizika od katastrofa i prijenos tehnologija, kako bi proaktivno pogurala provedbu Programa za razdoblje do 2030. Europska komisija trebala bi u potpunosti integrirati i iskoristiti Program za razdoblje do 2030. u Europskom konsenzusu o razvoju, a EGSO žali što to nije dostatno uključeno u globalnu strategiju EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku⁽⁴⁾. Europska komisija trebala bi u dugo očekivanu i odgađanu Komunikaciju o programu za razdoblje do 2030. uključiti smislen program kako bi se ostvarila dosljednost i usklađenost politika u vanjskim djelovanjima i programima radi osiguranja pristupa održivog razvoja koji se uvodi u sve vanjske politike.

⁽¹⁾ Kao što je preporučeno u mišljenju EGSO-a NAT/693 „Održivi razvoj – Pregled unutarnjih i vanjskih politika EU-a”, izvjestitelj: Ioannis Vardakastanis, suizvjestiteljica: Jarmila Dubravská (SL C 487, 28.12.2016., str. 41.).

⁽²⁾ Razmatračko mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora „Forum europskog civilnog društva za održivi razvoj” (SL C 303, 19.8.2016., str. 73.).

⁽³⁾ Vidjeti bilješku 1.

⁽⁴⁾ Vidjeti bilješku 1.

1.9. Europska komisija te osobito Visoki predstavnik za vanjsku i sigurnosnu politiku trebali bi uspostaviti učinkovite mehanizme za dosljednu koordinaciju službene razvojne pomoći i Akcijskog plana iz Adis Abebe kako bi se osiguralo da službena razvojna pomoć odlazi partnerstvima i posebnim programima i projektima koji su razvijeni u skladu s trima stupovima Programa za razdoblje do 2030., u potpunosti uzimajući u obzir načela iskorjenjivanja siromaštva, „nitko nije zapostavljen”, klimatske pravde, pravednog prijelaza, uključivog rasta i razvoja, promicanja modernizacije, razvoja infrastrukture i održivog poslovanja, borbe protiv nejednakosti i osiguranja poštovanja ljudskih prava.

1.10. EGSO preporučuje da Europska komisija tijekom postupka uključivanja Programa za razdoblje do 2030. u instrumente za vanjsko djelovanje upotrijebi pristup uvjetovanosti europskih strukturnih i investicijskih fondova, a sličan bi se pristup uvjetovanosti trebao primjenjivati na sve politike i programe koji se tiču ciljeva održivog razvoja.

1.11. Delegacije EU-a u trećim zemljama trebale bi provesti istraživanja u svrhu mjerenja osviještenosti javnosti i razumijevanja ciljeva održivog razvoja. Europska komisija trebala bi organizirati i provesti aktivnosti podizanja svijesti i kampanje kojima bi Program za održivi razvoj za razdoblje do 2030. postao europski program. Europska komisija trebala bi provesti periodična istraživanja Eurobarometra u svrhu mjerenja osviještenosti javnosti i razumijevanja ciljeva održivog razvoja među građanima EU-a. Organizacije civilnog društva u tom postupku imaju ključnu ulogu.

1.12. EGSO poziva Europsku komisiju da izda godišnje izvješće o provedbi vanjskog djelovanja i sredstava u pogledu Programa za razdoblje do 2030. To bi trebalo biti dijelom planiranih godišnjih izvješća EU-a o provedbi ciljeva održivog razvoja. Europska komisija također bi trebala utvrditi i u svoje vanjske politike i programe uključiti pokazatelje i referentne vrijednosti Programa za razdoblje do 2030. kako bi se olakšali ocjenjivanje, procjena i izvješćivanje o tome koliko učinkovito vanjski instrumenti EU-a usmjeravaju financiranje na projekte i programe povezane s ciljevima održivog razvoja te, konkretno, o tome kako su u instrumentima vanjskog djelovanja EU-a usvojeni gospodarski, socijalni i okolišni stupovi Programa za razdoblje do 2030.

1.13. Europska komisija trebala bi u svojim vanjskim politikama i programima promicati model upravljanja više dionika, čime bi organizacije civilnog društva u trećim zemljama postale stvarni partneri u provedbi ciljeva održivog razvoja. Transparentnost, odgovornost i partnerstvo trebaju poduprijeti taj novi pristup savjetovanju i participativnom donošenju odluka. Demokratska provedba Programa za razdoblje do 2030. zahtijeva potpuno uključivanje organizacija civilnog društva na svim razinama, uključujući nadzor i reviziju.

1.14. EGSO poziva Europsku komisiju da u svoje instrumente financiranja i svoje vanjske politike i programe uključi izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva. Komisija bi trebala uspostaviti poseban program i liniju financiranja za potporu izgradnji kapaciteta organizacija civilnog društva tako da u potpunosti mogu sudjelovati u ovom postupku. Postojeći programi izgradnje kapaciteta moraju biti otvoreniji za organizacije civilnog društva koje predstavljaju vezu između lokalnih izazova i izazova upravljanja ⁽⁵⁾.

1.15. Budući da EGSO uzajamno djeluje s različitim partnerima u brojnim zemljama diljem svijeta, spreman je omogućiti stvarno i značajno uključivanje svih partnera (pretežno iz civilnog društva) u provedbu i nadzor ciljeva održivog razvoja te se u tu svrhu obvezuje omogućiti sudjelovanje civilnog društva u provedbi na nacionalnoj razini.

2. Uvod

2.1. EGSO pozdravlja predanost koju su pod parolom „Promijeniti svijet” svjetski čelnici 25. rujna 2015. pokazali u pogledu Programa održivog razvoja za razdoblje do 2030., kojim se uspostavlja skup ciljeva kako bi se okončalo siromaštvo, zaštitio planet i osiguralo blagostanje za sve. Svaki cilj obuhvaća konkretne zadatke koje je potrebno ostvariti tijekom sljedećih 15 godina. Stoga se od Programa za razdoblje do 2030. očekuje promicanje stvaranja i uspostave snažnih i uključivih partnerstava između svih dionika te snažna potpora provođenju novog modela upravljanja na svjetskoj razini.

2.2. Program za razdoblje do 2030. obilježava njegov univerzalan, nedjeljiv i integrirani pristup gospodarskim, socijalnim i okolišnim stupovima, čime se postiže jedinstvena ravnoteža između triju dimenzija održivog razvoja. Zbog toga Program za razdoblje do 2030. čini povijesnu promjenu u načinu na koji se rješavaju gospodarske, socijalne i okolišne razlike diljem svijeta.

⁽⁵⁾ Vidjeti bilješku 1.

2.3. Program za razdoblje do 2030. akcijski je plan za ljude, planet i blagostanje. Njime se utvrđuje 17 ciljeva održivog razvoja i 169 zadataka koji jednako rješavaju gospodarske, okolišne i socijalne dimenzije održivog razvoja kako bi se osiguralo blagostanje za sve, nastavio razvoj na postignućima milenijskih razvojnih ciljeva, riješili deficiti i nedostaci milenijskih razvojnih ciljeva te svijetu ponudila nova vizija za održivi razvoj i uključivi rast koji će biti od koristi svim dijelovima stanovništva. Cilj je programa za razdoblje do 2030. zaštititi, promicati i ostvariti ljudska prava te jednakost za sve, uz veći naglasak na ravnopravnost spolova (Cilj 5).

2.4. EGSO obuhvaća i u potpunosti podržava važnost načela „nitko nije zapostavljen” koje se primjenjuje na sve ciljeve i zadatke održivog razvoja te koje bi stoga trebalo u potpunosti uključiti pri razvijanju partnerstava, politika i djelovanja radi provedbe i nadzora Programa za razdoblje do 2030.

2.5. Programom za razdoblje do 2030. na visokoj je razini uspostavljena struktura upravljanja na razini UN-a pod nazivom Politički forum na visokoj razini, platforma s više dionika koja ima zadaću provoditi sustavne revizije i praćenje provedbe Programa za razdoblje do 2030. Prvi sastanak Političkog foruma na visokoj razini, nakon potpisivanja Programa za razdoblje do 2030., održan je u srpnju 2016., a 22 vlade, uključujući četiri države članice EU-a, po prvi puta dostavile su dobrovoljne nacionalne revizije u kojima se izvješćuje o nastojanjima na području provedbe Programa za održivi razvoj za razdoblje do 2030. u njihovim zemljama (zemlje su bile Estonija, Finska, Francuska i Njemačka, a također i Crna Gora, Egipat, Filipini, Gruzija, Kina, Kolumbija, Madagaskar, Meksiko, Maroko, Norveška, Republika Koreja, Samoa, Sijera Leone, Švicarska, Togo, Turska, Uganda i Venezuela).

2.6. Tijekom provedbe Programa za razdoblje do 2030. trebalo bi se više usmjeriti na djelovanje, politike, programe i ostvarivanje transparentnih i participativnih partnerstava s više dionika kojima se nastoje iskorijeniti gospodarske, socijalne i okolišne razlike diljem svijeta na temelju načela univerzalnosti, nedjeljivosti, transparentnosti, odgovornosti i ljudskih prava.

2.7. Univerzalna i nedjeljiva priroda Programa za razdoblje do 2030. jednako se primjenjuje na zemlje u razvoju i razvijene zemlje, a provedbom se zahtijevaju korjenite gospodarske, socijalne i okolišne promjene na svim stranama. Budući da se od EU-a očekuje da bude uzor za provedbu Programa za razdoblje do 2030., EU i države članice trebali bi uskladiti sve politike i programe kako bi se ostvarili ciljevi borbe protiv siromaštva i nejednakosti, očuvanja planeta i ostvarenja uključivog gospodarskog razvoja na uravnotežen i usklađen način, od kojeg će svi dijelovi stanovništva imati jednaku korist te koji će integrirati i uključiti tri stupa ciljeva održivog razvoja.

2.8. Institucije EU-a trebat će pokrenuti postupke na visokoj razini koji će dovesti do političkih odluka na visokoj razini da bi EU postao unija održivog razvoja. Stoga je od iznimne važnosti da se izradi sveobuhvatna strategija za provedbu ciljeva održivog razvoja u svrhu promicanja, ostvarenja i uključivanja dosljednosti i usklađenosti u politike i programe EU-a na uravnotežen način, uzimajući u jednakoj mjeri u obzir tri stupa Programa za razdoblje do 2030.

3. Ostvarivanje vodeće uloge EU-a za provedbu Programa za razdoblje do 2030.

3.1. Najveći izazov provedbe Programa za razdoblje do 2030. jest iskorijeniti siromaštvo u svim oblicima, uključujući i ekstremno siromaštvo. To je jednako tako i ključno transverzalno načelo i vrijednost sadržana u Ugovorima Europske unije te je preduvjet za ostvarenje održivog razvoja (Cilj 1.). EU ima jaku globalnu prisutnost te je time doista postao jedan od glavnih aktera s velikom utjecajem na politike gospodarskog rasta i razvoja diljem svijeta. Stoga ima jedinstvenu mogućnost usmjeriti svoje vanjske politike i programe na provedbu Programa za razdoblje do 2030. na svjetskoj razini osiguranjem uključivanja triju stupova Programa za razdoblje do 2030. u sve instrumente vanjskog djelovanja EU-a na uravnotežen način. S obzirom na univerzalnost i nedjeljivost Programa za razdoblje do 2030., EU treba biti spreman na to da će privući veliku pozornost, prije svega s obzirom na to koliko se uspješno suočava s tim izazovom.

3.2. EU bi trebao pronaći mehanizme za raspodjelu tereta i prednosti klimatskih promjena zato što one imaju utjecaja na ljudska prava, siromaštvo i jednakost. Jedan takav mehanizam jest „klimatska pravda” koji se primjenjuje kako bi se globalno zagrijavanje oblikovalo kao etičko i političko pitanje, a ne samo kao okolišno ili fizičko pitanje. To se ostvaruje povezivanjem učinaka klimatske promjene s konceptima pravde, osobito pravde u pogledu okoliša i socijalne pravde te ispitivanjem problema kao što su jednakost, ljudska prava, kolektivna prava i povijesne odgovornosti za klimatske promjene. Temeljna je pretpostavka klimatske pravde da su oni s najmanjom odgovornošću za klimatske promjene njima najviše pogođeni.

3.3. Jednako je važno u vanjske i unutarnje politike i programe EU-a uključiti i integrirati koncept „pravedni prijelaz” koji doprinosi očuvanju ljudskih i radničkih prava (npr. dostojanstveni rad) te koji putem vanjskih instrumenata EU-a modernizira i čini nacionalna gospodarstva i poslovne subjekte ekološki prihvatljivima i društveno odgovornima.

3.4. U pravednu provedbu gospodarskog, socijalnog i ekološkog stupa Programa za razdoblje do 2030. putem vanjskog djelovanja EU-a treba uključiti strategije za promicanje niskougljičnih, kružnih i suradničkih gospodarstava, održivu proizvodnju i potrošnju hrane, ulaganje u inovacije i dugoročnu modernizaciju infrastrukture i poticanje održivih poslovanja ⁽⁶⁾.

3.5. Program za razdoblje do 2030. temelji se na načelu i pristupu volontiranja, a to može ugroziti njegovu potpunu i brzu provedbu. Međutim, EU bi trebao provedbu Programa za razdoblje do 2030. učiniti obveznim postupkom na unutarnjoj i vanjskoj razini; njegovih 17 ciljeva u potpunosti je u skladu s načelima i vrijednostima EU-a jer su sadržani u njegovim Ugovorima te ih je potrebno uključiti i provesti u politikama i programima EU-a. Vanjsko djelovanje EU-a treba se temeljiti na tim načelima i vrijednostima.

3.6. Da bi EU potpuno proveo Program za razdoblje do 2030. nužna je stvarna predanost institucija EU-a i država članica na najvišoj političkoj razini kako bi se ciljevi održivog razvoja učinkovito i brzo uveli, integrirali i uključili u sve politike i programe EU-a.

3.7. Univerzalna priroda Programa za razdoblje do 2030. i predanost zemalja diljem svijeta, neovisno o njihovoj razini gospodarskog i socijalnog razvoja i njihovim životnim standardima, postavljaju pred EU vrlo značajan izazov da pruži vodstvo i primjer za postupnu provedbu Programa za razdoblje do 2030. na svjetskoj razini. Međutim, kako bi se to ostvarilo i kako bi EU to omogućio za razdoblje do 2030., treba donijeti potrebne odluke te učiniti potrebne promjene u svojim politikama i programima.

3.8. Treba napomenuti da je prošla jedna godina od prihvaćanja Programa za razdoblje do 2030. te da se Europska komisija provedbom ovoga Programa bavi na vrlo nedosljedan i neusklađen način. Prva sjednica Političkog foruma na visokoj razini održana je u srpnju 2016. u prostorijama UN-a, gdje su četiri države članice (Estonija, Finska, Francuska i Njemačka) predstavile svoje dobrovoljne revizije. EGSO žali što Europska komisija nije predstavila dosljednu i usklađenu strategiju na prvoj sjednici Političkog foruma na visokoj razini kako bi se omogućili bolja koordinacija i ostvarivanje sinergija među državama članicama EU-a te između država članica i samog EU-a.

3.9. Ovaj nedostatak koordinacije jednako se tako odražava u dokumentima za savjetovanje za globalnu strategiju za vanjsku i sigurnosnu politiku i za novi Konsenzus o razvoju čime se odražava ograničena integracija i uvođenje Programa za razdoblje do 2030. Na početku godine Europska komisija pokrenula je raspravu o europskom stupu ljudskih prava bez osvrta na Program za razdoblje do 2030. te, konkretnije, na njegov socijalni stup. Treba napomenuti da EGSO trenutačno priprema mišljenje o europskom stupu socijalnih prava kojim se utvrđuju gledišta Odbora. EGSO snažno naglašava da EU ne može i ne smije bez suradnje provoditi Program za održivi razvoj za razdoblje do 2030.

3.10. Razvojna pomoć iz EU-a i država članica odlazi u otprilike 150 zemalja; oni su najveći donatori službene razvojne pomoći koja iznosi više od 50 % ukupne svjetske službene razvojne pomoći koja se svake godine donira. Preliminarni podaci pokazuju da je 2015. godine službena razvojna pomoć EU-a (institucije EU-a i države članice) porasla na 68 milijardi EUR – rastući treću godinu uzastopno, s povećanjem od 15 % od 2014. godine te dostizanjem svoje najviše razine dosad. EGSO poziva EU i države članice da povećaju ukupnu službenu razvojnu pomoć: ona je 2015. iznosila 0,47 % bruto nacionalnog dohotka EU-a, a potrebno je ostvariti cilj od 0,7 %.

3.11. Istraživanje Eurobarometra pokazuje da gotovo 90 % građana EU-a podupire razvojnu pomoć (89 % – porast od četiri postotna boda od 2014.). Više od polovice izjavilo je da bi obećane razine pomoći trebale biti ostvarene putem EU-a ⁽⁷⁾. Europski građani od EU-a očekuju da ispuni svoje obveze u pogledu ciljeva održivog razvoja, pružanjem nove vizije za održivu Europu te da ispuni svoje provedbene obveze.

⁽⁶⁾ Vidjeti bilješku 1.

⁽⁷⁾ Posebno istraživanje Eurobarometra 441 „Europska godina za razvoj – stavovi građana EU-a o razvoju, suradnji i pomoći”.

3.12. Europska komisija trebala bi provesti reviziju politika i programa usmjerenih na treće zemlje kako bi se osigurala njihova usklađenost s Programom za razdoblje do 2030. Aktivnost pregleda koju provodi Europska komisija trebalo bi dopuniti detaljnom i sveobuhvatnom analizom razlika kako bi se odredili nedostaci i nedosljednosti između politika i programa EU-a usmjerenih na treće zemlje te u odnosu na ciljeve održivog razvoja.

3.13. Postoji nedostatak pouzdanih i raščlanjenih podataka o situaciji ugroženih skupina na svijetu. Stoga bi Europska komisija trebala poduprijeti rad međuagencijske i stručne skupine za pokazatelje ciljeva održivog razvoja. Eurostat treba poboljšati svoj kapacitet za mjerenje utjecaja koji Program za razdoblje do 2030. ima na ugrožene skupine unutar EU-a. EGSO poziva na objavljivanje godišnjeg izvješća o provedbi djelovanja i primjeni sredstava u pogledu Programa za razdoblje do 2030. To bi trebalo biti dijelom planiranih godišnjih izvješća Eurostat-a o provedbi ciljeva održivog razvoja za Europu.

3.14. Institucije EU-a trebale bi poduzeti potrebne korake kako bi mogle odgovoriti na izazov primjene načela „nitko nije zapostavljen” te to načelo u potpunosti integrirati u svoje politike i programe. Kako bi se to ostvarilo potrebna je znatna razina raščlanjenih, pouzdanih i dostupnih podataka.

3.15. Europska komisija trebala bi uvijek uključiti civilno društvo te se s njime savjetovati pri provođenju sveobuhvatne revizije ili uspostavi postupaka za nadzor provedbe Programa za razdoblje do 2030. Međutim, EGSO smatra da bi Europska komisija u sve svoje politike i programe trebala uvesti aktivnosti izgradnje kapaciteta za civilno društvo te time civilno društvo učiniti stvarnim partnerom provedbe ciljeva održivog razvoja pružanjem sredstava za međunarodnu suradnju za civilno društvo EU-a i druge regionalne organizacije civilnog društva. U tu svrhu EGSO poziva Europsku komisiju da podrži uspostavu Europskog foruma za održivi razvoj kao što je preporučeno u mišljenju EGSO-a „Forum europskog civilnog društva za održivi razvoj”⁽⁸⁾.

3.16. Institucije EU-a trebale bi uspostaviti međuinstitucijski koordinacijski mehanizam za učinkovito, brzo i usklađeno uvođenje i integraciju ciljeva i zadataka Programa za razdoblje do 2030. u sve vanjske politike i djelovanja EU-a. Sveobuhvatno uključivanje EU-a u provedbu ciljeva održivog razvoja na svjetskoj razini zahtijeva strateško planiranje za budućnost vanjskih politika i programa EU-a. Stoga EGSO poziva:

3.16.1. Europsku komisiju da u predstojećoj Komunikaciji o Programu za razdoblje do 2030. predstavi konstruktivan program za postizanje dosljednosti i usklađenosti politika u svojim vanjskim djelovanjima i programima. Komunikacijom bez konstruktivnog plana za preoblikovanje vanjskih politika EU-a u politike utemeljene na Programu za razdoblje do 2030. neće se ispuniti očekivanja ljudi diljem svijeta. Taj bi plan trebao biti dijelom sveobuhvatne strategije EU-a koja bi obuhvaćala neophodne mjere i promjene potrebne za dosljednu provedbu Programa za razdoblje do 2030. u politikama i programima EU-a na svjetskoj razini. Pristup kojim upravlja više dionika treba biti osnovni dio sveobuhvatne strategije, osiguravajući potpunu uključenost organizacija civilnog društva u provedbu ciljeva održivog razvoja⁽⁹⁾;

3.16.2. Europsku komisiju da Globalnu strategiju EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku učini širim mehanizmom kako bi Program za razdoblje do 2030. bio prihvaćen u područjima kao što su trgovina, razvoj, demokracija, ljudska prava, humanitarna pomoć, smanjenje rizika od katastrofa, prijenosi tehnologija i djelovanje protiv klimatskih promjena;

3.16.3. Europsku komisiju da osigura da se prijedlogom za budući Konsenzus o razvoju uspostavi stvarna koordinacija između institucija EU-a i država članica u pružanju pomoći trećim zemljama. U tu bi koordinaciju trebalo uključiti udruživanje sredstava. U Konsenzus bi trebalo uključiti učinkovitu bilateralnu koordinaciju između EU-a i država članica u pogledu njihovih nacionalnih prioriteta, partnerstava s EU-om i uključivanja ostalih javnih i privatnih donatora. Očekuje se da će to imati multiplikacijski učinak za ostvarivanje Programa za razdoblje do 2030. te da će se smanjiti negativni utjecaj rascjepkanosti i preklapanja pomoći, kao što je trenutačno slučaj;

⁽⁸⁾ Vidjeti bilješku 2.

⁽⁹⁾ Mišljenje EGSO-a „Forum europskog civilnog društva za održivi razvoj”, izjaviteljica: Brenda King, točka 1.4 (SL C 303, 19.8.2016, str. 73.); mišljenje EGSO-a „Provjera napretka strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast”, izjavitelj: Stefano Palmieri (SL C 12, 15.1.2015., str. 105.).

3.16.4. Europsku komisiju da svojim vanjskim politikama i programima promiče socijalno i solidarno gospodarstvo. EGSO smatra da je socijalno i solidarno gospodarstvo u potpunosti usklađeno s ostvarivanjem ciljeva održivog razvoja te time taj sektor gospodarstva može biti ključan za uravnoteženu provedbu gospodarskih, socijalnih i okolišnih stupova Programa za razdoblje do 2030.

3.16.5. Europsku komisiju da pojasni i odredi sredstva koja će se primjenjivati u provedbi Programa za razdoblje do 2030., uz nastojanje da se ostvare snažnije sinergije s Akcijskim planom iz Adis Abebe i Forumom za financiranje za razvoj.

3.17. Novim cjelovitim pristupom Programa za razdoblje do 2030., s univerzalnom i nedjeljivom prirodom triju međusobno povezanih stupova, ističe se obuhvatniji model ljudskog razvoja te se stoga rezultati provedbe programa za razdoblje do 2030. ne mogu mjeriti na tradicionalan način, primjenom isključivo BDP-a kako bi se izmjerili gospodarski rast i uključivi razvoj.

3.18. Europska unija trebala bi osmisliti i provesti posebne politike i programe u cilju potpune provedbe Programa za razdoblje do 2030., s posebnim naglaskom na promicanje demokracije, ljudskih prava, politike zaštite okoliša, vladavine prava i uključivog rasta uz stvarno poboljšanje životnih uvjeta ugroženih skupina. To bi trebali biti osnovni dijelovi vanjskog djelovanja, politika i programa EU-a s naglaskom na promicanje uravnotežene provedbe triju stupova Programa za razdoblje do 2030.

3.19. Europska služba za vanjsko djelovanje jednako bi tako trebala osmisliti i provesti dosljedan plan za uključivanje mjerljivog djelovanja i inicijativa. Cilj bi trebao biti da vodećom ulogom u dosljednom uvođenju Programa za razdoblje do 2030. u svoje djelovanje, politike i programe EU za ostatak svijeta postane uzor koji utire put prema uravnoteženoj i pravednoj provedbi Programa za razdoblje do 2030.

3.20. Europska komisija trebala bi uspostaviti uvjete za Program za razdoblje do 2030. na temelju 17. ciljeva, a te bi uvjete trebalo uključiti u sve politike i programe koje EU financira svojim vanjskim djelovanjem. Korisnici tih programa pri njihovu provođenju trebaju biti odgovorni za ispunjavanje tih uvjeta. Uvjeti Programa za razdoblje do 2030. trebaju biti jednako i potpuno primjenjivi na sve politike i programe EU-a. Načelo uvjetovanosti već je uključeno u regulatorni okvir strukturnih i investicijskih fondova EU-a ⁽¹⁰⁾.

3.21. Opće je prihvaćeno da se Programom za razdoblje do 2030. ostvaruje promjena paradigme prema programu razvoja te da se isto treba u potpunosti odražavati u programima razvojne suradnje EU-a. Stoga je Program razvojne suradnje EU-a potrebno u potpunosti uvesti, integrirati i uključiti 17 ciljeva Programa za razdoblje do 2030. EU bi trebala pri ostvarivanju i provođenju vanjskog djelovanja jednako tako poštovati i uzeti u obzir međunarodne ugovore, uključujući ugovore o zaštiti okoliša i ljudskih prava ⁽¹¹⁾.

3.22. Europska komisija trebala bi u svoje vanjske politike i programe uključiti mjere za procjenu ljudskog razumijevanja i poimanja utjecaja provedbe Programa za razdoblje do 2030. Stoga bi Europska komisija trebala provesti istraživanja Eurobarometra u državama članicama EU-a te odgovarajuća istraživanja u zemljama partnericama. Treba napomenuti i istaknuti da je prema Eurobarometru samo „jedna trećina Europljana čula ili čitala o ciljevima održivog razvoja (36 %)”.

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽¹¹⁾ Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije 21. prosinca 1965.
Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima 16. prosinca 1966.
Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima 16. prosinca 1966.
Konvencija UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije žena 18. prosinca 1979.
Konvencija protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja 10. prosinca 1984.
Konvencija o pravima djeteta 20. studenoga 1989.
Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji 18. prosinca 1990.
Međunarodna konvencija UN-a o zaštiti svih osoba od prisilnog nestanka 20. prosinca 2006.
Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom 13. prosinca 2006.

4. Osiguranje značajne uloge za organizacije civilnog društva u postupku provedbe Programa za razdoblje do 2030. diljem svijeta

4.1. Programom za 2030. svijet se poziva na usmjeravanje prema pristupu kojim upravlja više dionika, većom ulogom civilnog društva. Time se podrazumijeva novi, uključivi način rada koji uključuje više suradnje, a izgrađen je oko participativnog odlučivanja.

4.2. Postupak pregovaranja Programa za razdoblje do 2030. mobilizirao je i privukao nove aktere iz civilnog društva te je stoga to uključivanje civilnog društva potrebno iskoristiti, osnažiti i formalizirati tijekom provedbenog postupka. Ustvari, pozitivni i učinkoviti doprinosi organizacija civilnog društva za vrijeme pregovora o Programu za razdoblje do 2030. učinili su ulogu civilnog društva neophodnom u provedbi ovog Programa, čime je civilno društvo doista postalo partner u ovome postupku.

4.3. Civilno društvo mora imati ključnu ulogu u provedbi Programa za razdoblje do 2030. na svjetskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Civilno društvo jednako tako mora imati učinkovitu ulogu na nacionalnoj razini u državama članicama EU-a te u zemljama partnericama. Kako bi to sudjelovanje i partnerstvo postali stvarnost, EGSO poziva Europsku komisiju da u svoje politike i programe uvede, integrira i uključi aktivnosti izgradnje kapaciteta civilnog društva.

4.4. EGSO je svjestan ograničenja, prepreka i smetnji s kojima se organizacije civilnog društva u mnogim dijelovima svijeta suočavaju te da ta nezahvalna situacija koči njihovo stvarno i učinkovito sudjelovanje u ovome postupku. Stoga poziva Europsku komisiju da obveže zemlje partnerice da olakšaju stvarno sudjelovanje civilnog društva sustavnim savjetovanjem i uključivanjem u planiranje, provedbu i nadzor Programa za razdoblje do 2030. u vezi s projektima i programima, osobito onima koje financira EU. Kako bi se to ostvarilo delegacije EU-a u zemljama partnericama trebaju pozorno nadzirati i izvješćivati Europsku komisiju i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Delegacije UN-a u zemljama partnericama trebale bi jednako tako organizirati sastanke s organizacijama civilnog društva koje se odnose na programe EU-a za financiranje.

4.5. Međutim, civilno društvo trebalo bi proaktivno tražiti prilagodbu zahtjevima Programa za razdoblje do 2030. kako bi se učinkovito utjecalo na njegovu provedbu. Očito je da se Programom za razdoblje do 2030. pozivaju organizacije civilnog društva da postanu stvarna pokretačka snaga za njegovu provedbu, a to znači da civilno društvo ovom postupku treba pristupiti promjenom paradigme u načinu svoje organizacije i rada. To se može ostvariti samo ako se civilno društvo pripremi i restrukturira kako bi bilo u mogućnosti potpuno sudjelovati u postupku odlučivanja. Organizacije civilnog društva trebale bi biti reprezentativne, demokratske, transparentne i odgovorne.

4.6. Buduća uspostava Foruma za održivi razvoj u EU-u dobar je model platforme koji se može ponoviti u drugim regijama i zemljama svijeta, prilagođen lokalnim uvjetima ⁽¹²⁾.

4.7. EGSO je spreman olakšati značajno uključivanje organizacija civilnog društva u provedbi, nadzoru i reviziji Programa za razdoblje 2030. na svjetskoj razini. EGSO to može podržati tako da u potpunosti iskoristi svoju široku mrežu kontakata, partnera i dionika u brojnim regijama svijeta. Jednako tako poziva Europsku komisiju da u svoje vanjske politike i programe uključi i uvede strukturnu i značajnu potporu kako bi se organizacijama civilnog društva u trećim zemljama omogućilo da sudjeluju kao punopravni partneri u provedbenom postupku Programa za razdoblje do 2030.

Bruxelles, 20. listopada 2016.

*Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS*

⁽¹²⁾ Vidjeti bilješku 2.